

GJJM100009652025

આંક ૧ લગત હુકમ

1. હાલની ફરીયાદ વંચાણે લીધી. હાલની ફરીયાદ ધ્યાને લેતા હાલની ફરીયાદ માં જણાવેલ આરોપી ધ્રોલ તાલુકાની હકુમત ની બહાર રહેતા હોઈ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ એ સુઓ મોટો રીટ પીટીશન નંબર ૦૨/૨૦૨૦ માં આપેલ જજમેન્ટ ધ્યાને લેતા હાલની ફરીયાદ ઈન્કવાયરી પર રાખવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ તેમજ ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતા ની કલમ ૨૨૩ મુજબ હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ ગુના અંગે કોગ્રીઝન્સ લેતા પહેલા હાલની ફરીયાદ ની વિગતો બાબતે સુનાવણી માટે તક આપવા સાડ ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપીને નોટીસ ઇસ્યુ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ.
2. હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપીને નોટીસ કરતા હાલની ફરીયાદ માં જણાવેલ આરોપી ને નોટીસ બજેલ છે અને આરોપી એ આંક ૮ થી વકીલ રોકેલ છે. ત્યારબાદ ફરીયાદી તથા આરોપી તરફે વિગતવાર સાંભળવામાં આવેલ છે.
3. ફરીયાદી તરફે વિદ્વાન વકીલશ્રી જે. એચ. અનડકટ તરફે રજુઆત છે કે, હાલના કેસના આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી ધંધાના વિકાસ માટે રૂપિયા ૧૭,૫૦,૦૦૦/- માંગેલ અને તે પૈકી રૂપિયા ૮,૫૦,૦૦૦/- ચુકવવા આરોપીએ હાલની ફરીયાદ

જયુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ,
ધ્રોલ.

વાળો ચેક આપેલ જે રીટર્ન થયેલ અને તે અંગે ફરીયાદીને લેખિત નોટીસ આપેલ છતાં ફરીયાદી ને આરોપીએ કોઈ રકમ ચુકવેલ ન હોઈ ફરીયાદી એ હાલની ફરીયાદ દાખલ કરેલ છે જેથી યોગ્ય હુકમ કરવા વિનંતી કરેલ છે.

4. આરોપી તરફે વિદ્વાન વકીલશ્રી આઈ.એ.શેરસીયા તરફે રજુઆત છે કે, આરોપી એ રાજકોટ ધંધો કરે છે જેથી ફરીયાદી એ જણાવેલ હકીકત ખોટી છે અને આરોપીએ ફરીયાદીને કોઈ રકમ ચુકવવાની થતી નથી અને ફરીયાદી એ હાલનો ખોટો કેસ કરેલ છે.
5. ઉપરોક્ત રજુઆત તેમજ હાલની ફરીયાદ તથા રેકર્ડ ધ્યાને લેતા ફરીયાદી અને આરોપી વચ્ચે ૩ વર્ષ થી સંબંધ છે. વધુમાં આરોપીએ ફરીયાદી પાસેથી ધંધાના વિકાસ માટે રૂપિયા ૧૭,૫૦,૦૦૦/- માંગેલ અને તે પૈકી રૂપિયા ૮,૫૦,૦૦૦/- ચુકવવા આરોપીએ હાલની ફરીયાદ વાળો ચેક ફરીયાદી ને આપેલ અને તે ચેક ફરીયાદી એ તેમની ધોલ ખાતે આવેલ બેંકમાં જમા કરાવતા તે ચેક 'રીફર ટુ ડ્રોવર' ના શેરા સાથે તારીખ ૨૬/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ રીટર્ન થયેલ હોઈ ફરીયાદી એ તેમના વકીલ મારફત આરોપી ને તારીખ ૧૧/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ લેખિત નોટીસ આપેલ છે તેમ છતાં આરોપીએ ફરીયાદીને કોઈ રકમ ચુકવેલ ન હોઈ હાલની ફરીયાદ નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૩૮ મુજબ દાખલ કરેલ છે જેથી આ તબક્કે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ એ CRIMINAL APPEAL NO. 1534 OF 2017, N. Harihara Krishnan Versus J. Thomas, August 30, 2017 માં આપેલ જજમેન્ટ ના પેરા ૨૩ ધ્યાને લેતા નીચે મુજબ છે.

જયુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ,
ધોલ.

23. The scheme of the prosecution in punishing under Section 138 of THE ACT is different from the scheme of the CrPC. Section 138 creates an offence and prescribes punishment. No procedure for the investigation of the offence is contemplated. The prosecution is initiated on the basis of a written complaint made by the payee of a cheque. Obviously such complaints must contain the factual allegations constituting each of the ingredients of the offence under Section 138. Those ingredients are:

- (1) that a person drew a cheque on an account maintained by him with the banker;
- (2) that such a cheque when presented to the bank is returned by the bank unpaid;
- (3) that such a cheque was presented to the bank within a period of six months from the date it was drawn or within the period of its validity whichever is earlier;
- (4) that the payee demanded in writing from the drawer of the cheque the payment of the amount of money due under the cheque to payee; and
- (5) such a notice of payment is made within a period of 30 days from the date of the receipt of the information by the

payee from the bank regarding the return of the cheque as unpaid.

It is obvious from the scheme of Section 138 that each one of the ingredients flows from a document which evidences the existence of such an ingredient. The only other ingredient which is required to be proved to establish the commission of an offence under Section 138 is that in spite of the demand notice referred to above, the drawer of the cheque failed to make the payment within a period of 15 days from the date of the receipt of the demand. A fact which the complainant can only assert but not prove, the burden would essentially be on the drawer of the cheque to prove that he had in fact made the payment pursuant to the demand.

આમ, ઉપરોક્ત પેરા ૨૩ ધ્યાને લેતા નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૩૮ મુજબ ફરીયાદ દાખલ કરવા ઉપર મુજબના તત્વો આવશ્યક છે જેથી હાલની ફરીયાદમાં પણ ઉપરોક્ત પેરા ૨૩ માં જણાવ્યા મુજબ ના તત્વો ધ્યાને લેતા હાલની ફરીયાદ સાથે રજુ થયેલ આંક ૧૩ મુજબનો તારીખ ૨૫/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ નો ચેક આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ છે અને આંક ૧૪ મુજબ તે ચેક તારીખ ૨૬/૦૬/૨૦૨૫ ના રોજ ‘રીફર ટુ ડ્રોવર’ ના શેરા સાથે રીટર્ન થયેલ છે અને તે અંગેની આંક ૧૫ વાળી લેખિત નોટીસ ફરીયાદી એ આરોપીને તારીખ

૧૧/૦૭/૨૦૨૫ ના રોજ ૩૦ દીવસ ની અંદર આપેલ છે. આમ, હાલની ફરીયાદ તથા સાથે રજુ થયેલ ઉપરોક્ત દસ્તાવેજો ધ્યાને લેતા હાલની ફરીયાદમાં નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૩૮ મુજબ ના ઉપરોક્ત જજમેન્ટ માં જણાવ્યા મુજબ તમામ તત્વો સંતોષાયેલ છે તેમ છતાં હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપી એ ફરીયાદી ને કોઈ રકમ આપેલ નથી.

વધુમાં હાલની ફરીયાદ દાખલ થયા બાદ આરોપીને નોટીસ કરતા હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપી તરફે હાલનો કેસ ખોટો છે તેવી રજુઆત કરેલ છે પરંતુ હાલના કેસમાં રજુ થયેલ ચેક તેઓનો નથી અને આ ચેકમાં તેઓની સહી નથી તેવી કોઈ રજુઆત આરોપી તરફે કરેલ નથી કે ચેક બાબતે કોઈ ખુલાસો કરેલ નથી.

આમ, ઉપરોક્ત તમામ રેકર્ડ પર ની હકીકત તેમજ આક્ષેપ ધ્યાને લેતા હાલની ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપીએ નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૩૮ મુજબ નો ગુનો કરેલ હોવાનું પ્રથમ દર્શનીય જણાતું હોઈ ન્યાયના વિશાળ હિતમાં નીચે મુજબ નો હુકમ કરવામાં આવે છે.

હુકમ

૧. ફરીયાદી તરફે ની હાલ ની ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપી સામે નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ ૧૩૮ મુજબ ના ગુના અંગેનો તારીખ ૧૫/૦૫/૨૦૨૬ ના રોજ નો સમન્સ ઇસ્યુ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

જયુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ,
ઘોલ.

2. હાલની ફરીયાદ લગત કરેલ ક્રીમીનલ ઇન્કવાયરી ને ક્રીમીનલ કેસ તરીકે કન્વર્ટ કરી ક્રીમીનલ ઇન્કવાયરી ડીસ્પોઝ ઓફ કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત હુકમ સને ૨૦૨૬ ના એપ્રિલ મહીના ની તારીખ ૧૭ ના રોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી, સંભળાવી હુકમ કર્યો.

તારીખ ૧૭/૦૪/૨૦૨૬

ધોલ.

(મિલાપ એ. કોટડીયા)

(કોડ નંબર જીજે ૦૧૬૩૪)

જયુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ,

ધોલ.

જયુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ,

ધોલ.